

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ**  
Львівський національний університет ветеринарної медицини та  
біотехнологій імені С.З. Гжицького

Факультет економіки та менеджменту

Кафедра української та іноземних мов імені Якіма Яреми

**ЗАТВЕРДЖУЮ**

Декан факультету ветеринарної гігієни,  
екології та права

Проф. Пеленьо Р.А.

  
"26" 06 2021 року

**РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ**  
**ОК 9 "ЛАТИНСЬКА МОВА (за професійним спрямуванням)"**

для другого (магістерського) рівня вищої освіти

галузі знань: 22 "Охорона здоров'я"

спеціальності: 226 "Фармація, промислова фармація"

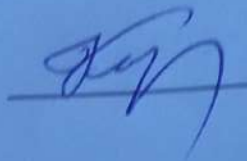
освітньо-професійна програма «Фармація, промислова фармація»

вид дисципліни: обов'язкова

Львів – 2021

Робоча програма навчальної дисципліни "Латинська мова (за професійним спрямуванням)" для здобувачів вищої освіти другого освітнього рівня "Магістр" спеціальності 226 "Фармація, промислова фармація" за освітньо-професійною програмою «Фармація, промислова фармація»

Укладачі:  
старший викладач



I.V. Карбовнік

Робоча програма розглянута та схвалена на засіданні кафедри української та іноземних мов імені Якіма Яреми


Протокол № 11 від «16» червня 2021 року

Завідувач кафедри

української та іноземних мов імені Якіма Яреми  М.В. Подоляк

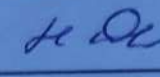
Погоджено навчально-методичною комісією спеціальності "Фармація, промислова фармація"

Протокол № 3 від «22» червня 2021 р.

Голова навчально-методичної комісії спеціальності  М.Р. Грицина

Схвалено рішенням навчально-методичної ради факультету ветеринарної гігієни, екології та права

Протокол № 8 від «24» 06 2021 р.

Голова навчально-методичної комісії  Н.Б.Сливка

Ухвалено вченою радою факультету ветеринарної гігієни, екології та права

Протокол № 3 від «25» 06 2021 р.

## 1. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Найменування показників	Всього годин	
	Денна форма здобуття освіти	Заочна форма здобуття освіти
Кількість кредитів/годин	4,0/120 год.	4,0/120 год.
Усього годин аудиторної роботи	64	12
в т.ч.:		
• лекційні заняття, год.		
• практичні заняття, год.	64	12
• лабораторні заняття, год.		
семінарські заняття, год.		
Усього годин самостійної роботи	56	108
Форма контролю	екзамен	екзамен

*Примітка.*

Частка аудиторного навчального часу студента у відсотковому вимірі:

для денної форми здобуття освіти – 53,3 %

для заочної форми здобуття освіти – 10 %

## 2. ПРЕДМЕТ, МЕТА ТА ЗАВДАННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

### 2.1. Предмет, мета вивчення навчальної дисципліни

**Предметом вивчення навчальної дисципліни** є фонетика, граматики та лексика латинської фармацевтичної термінології.

**Метою вивчення навчальної дисципліни “Латинська мова (за професійним спрямуванням)”** є формування професійно-орієнтованої комунікативної компетентності студентів та основ знань з фармацевтичної і медичної термінології з перспективою їх подальшого використання у професійній діяльності.

Вивчення навчальної дисципліни “Латинська мова (за професійним спрямуванням)” ґрунтується на таких засвоєних навчальних дисциплінах: українська мова (за професійним спрямуванням), іноземна мова за професійним спрямуванням).

Здобуті знання з навчальної дисципліни “Латинська мова (за професійним спрямуванням)” є основою для вивчення наступних навчальних дисциплін: анатомія людини, фармакологія, загальна та неорганічна хімія, фармацевтична ботаніка, нормальна фізіологія, патологічна фізіологія.

### 2.2. Завдання навчальної дисципліни (ЗК, СК(ФК))

Вивчення навчальної дисципліни передбачає формування у здобувачів вищої освіти необхідних компетентностей:

– **загальні компетентності:**

ЗК 8. Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово, здатність спілкуватися іноземною мовою (переважно англійською) на рівні, що забезпечує ефективну професійну діяльність.

ЗК 10. Здатність до вибору стратегії спілкування, здатність працювати в команді та з експертами з інших галузей знань/видів економічної діяльності.

### 2.3. Програмні результати навчання (ПРН)

У результаті вивчення навчальної дисципліни здобувач вищої освіти повинен бути здатним продемонструвати такі результати навчання:

#### Загальні програмні результати навчання (ПРЗ):

ПРЗ 8. Здійснювати професійне спілкування сучасною українською літературною мовою, використовувати навички усної комунікації іноземною мовою, аналізуючи тексти фахової направленості та перекладати іншомовні інформаційні джерела.

ПРЗ 10. Дотримуватися норм спілкування у професійній взаємодії з колегами, керівництвом, споживачами, ефективно працювати у команді.

#### Фахові програмні результати навчання (ПРФ):

ПРФ 2. Розробляти й оформлювати технологічну документацію щодо виробництва (виготовлення) лікарських препаратів в аптеках і на фармацевтичних підприємствах.

## 3. Структура навчальної дисципліни

### 3.1. Розподіл навчальних занять за розділами дисципліни

Назви розділів	Кількість годин											
	денна форма навчання (ДФЗО)						заочна форма навчання (ЗФЗО)					
	усього	у тому числі					усього	у тому числі				
л		п	лаб.	інд.	с. р.	л		п	лаб.	інд.	с. р.	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
<b>Розділ 1. Фонетика</b>												
Тема 1. Вступ. Фонетика і графіка	3		2	–	–	1	4		1	–	–	3
Тема 2. Наголос	3		2	–	–	1	3		1	–	–	2
Разом за розділом	<b>6</b>		<b>4</b>	–	–	<b>2</b>	<b>7</b>		<b>2</b>	–	–	<b>5</b>
<b>Розділ 2. Основи медичної термінології. Іменник. Відмінювання іменників п'яти відмін та прикметників I і II груп як основи анатомічних та фармацевтичних термінів. Вивчення латинського дієслова, в межах необхідних для теми "Рецептура" та формування мовної компетенції студента. Рецепт, граматична структура та правила виписування латинської частини</b>												
Тема 3. Основи медичної термінології. Фармацевтична та	4		2	–	–	2	6		1	–	–	5

анатомічна номенклатури. Іменник												
Тема 4. Дієслово. Загальні відомості. Теперішній час активного і пасивного станів	4		2	–	–	2	6		1	–	–	5
Тема 5. Рецепт, його граматична структура і моделі рецептурних прописів	6		4	–	–	2	7		1	–	–	6
Тема 6. Друга відміна іменників. Чоловічий та середній роди. Словотворення	3		2	–	–	1	5		–	–	–	5
Тема 7. Прикметники першої групи. Словотворення. Дієприкметник минулого часу пасивного стану	4		2	–	–	2	6		1	–	–	5
Тема 8. Третя відміна іменників	12		8	–	–	4	8		1	–	–	7
Тема 9. Прикметники другої групи. Словотворення. Дієприкметник теперішнього часу активного стану	3		2	–	–	1	8		1	–	–	7
Тема 10. Ступені порівняння прикметників	8		4	–	–	4	3		–	–	–	3
Тема 11. Четверта відміна іменників. Словотворення	5		2	–	–	1	4		–	–	–	4
Тема 12. П'ята відміна іменників. Словотворення	4		2	–	–	2	4		0	–	–	4
Разом за розділом	<b>53</b>		<b>32</b>			<b>21</b>	<b>57</b>		<b>6</b>			<b>51</b>
<b>Розділ 3. Лексичне забезпечення теми “Рецептура”</b>												
Тема 13. Числівник. Словотворення. Прислівники та займенники у рецептурі.	4		2	–	–	2	5		–	–	–	5
Тема 14. Латинська хімічна номенклатура	12		4	–	–	8	6		–	–	–	6
Тема 15. Ботанічна номенклатура	4		2	–	–	2	5		–	–	–	5
Тема 16. Номенклатура лікарських засобів	7		4	–	–	3	8		–	–	–	8
Тема 17. Латинська номенклатура	13		8	–	–	5	14		3	–	–	11

лікарських форм											
Тема 18. Фітотерапія у фармакології	11		4	–	–	7	5		–	–	5
Разом за розділом	<b>51</b>		<b>24</b>	–	–	<b>27</b>	<b>43</b>		<b>3</b>	–	<b>40</b>
<b>Розділ 4. Загальні відомості про клінічну термінологію. Структура клінічних термінів. Словотвір у медичній термінології: анатомічна, клінічна та фармацевтична (систематизація)</b>											
Тема 19. Клінічна термінологія. Найпоширеніші грецькі дублети та кінцеві терміноелементи. Найпоширеніші префікси та суфікси у клінічній термінології	6		2	–	–	4	9		1	–	8
Тема 20. Словотвір у медичній термінології (систематизація). Роль латинських та грецьких префіксів применникового походження у творенні медичних термінів. Анатомічна термінологія в косметології	4		2	–	–	2	4		–	–	4
Разом за розділом	<b>10</b>		<b>4</b>	–	–	<b>6</b>	<b>13</b>		<b>1</b>	–	<b>12</b>
<b>Усього годин</b>	<b>120</b>		<b>64</b>	–	–	<b>56</b>	<b>120</b>		<b>12</b>	–	<b>108</b>

### 3.2. Лекційні заняття – не передбачені навчальним планом

### 3.3. Практичні заняття

№ з/п	Назви тем та їх короткий зміст	Кількість годин	
		ДФЗО	ЗФЗО
<b>Розділ 1. Фонетика</b>			
1.	<b>Тема 1. Вступ. Фонетика і графіка</b> Основи фармацевтичної термінології. Коротка історія латинської мови. Алфавіт. Вимова голосних та дифтонгів, приголосних і буквосполучень.	2	1
2.	<b>Тема 2. Наголос</b> Довгота та короткість складів. Довгі та короткі суфікси. Наголос.	2	1
<b>Розділ 2. Основи медичної термінології. Іменник. Відмінювання іменників п'яти відмін та прикметників I і II груп як основи анатомічних та фармацевтичних термінів. Вивчення латинського дієслова, в межах необхідних для теми “Рецептура” та формування мовної компетенції студента. Рецепт, граматична структура та правила виписування латинської частини.</b>			
3.	<b>Тема 3. Основи медичної термінології. Фармацевтична та анатомічна номенклатури. Іменник</b> Поняття «науковий термін». Головні підсистеми медичної термінології: анатомо-гістологічна, клінічна, фармацевтична,	2	1

	медико-технічна.. Граматичні категорії іменника, характеристика відмін, словникова форма іменників, визначення основи іменника, називний і родовий відмінок, їх роль у побудові термінів. Неузгоджене означення, способи перекладу. I відміна іменників. Неузгоджене означення. Найуживаніші прийменники у фармацевтичній термінології. Грецькі іменники I відміни. Грецькі дублети іменників I відміни. Словотворчі елементи. Найуживаніші грецькі префікси. Кінцеві терміноелементи I відміни. Фармацевтичні фразеологізми.		
4.	<b>Тема 4. Дієслово. Загальні відомості. Теперішній час активного і пасивного станів</b> Поняття про дієслово. Словникова форма. Дійсний, умовний та наказовий способи теперішнього часу активного і пасивного станів (3-я особа однини і множини). Найуживаніші дієслівні форми у фармацевтичній термінології. Словотворчі елементи дієслівного походження у назвах препаратів.	2	1
5.	<b>Тема 5. Рецепт, його граматична структура і моделі рецептурних прописів</b> Граматична структура рецепта та моделі рецептурних приписів. Граматична структура рецептурної фрази. Правила виписування рецептів. Додаткові написи в рецептах.	2	1
6.	Контрольна робота (практичні навички тем 1-5)	2	–
7.	<b>Тема 6. Друга відміна іменників. Чоловічий та середній роди. Словотворення</b> II відміна іменників. Іменники чоловічого та середнього роду. Винятки щодо роду. Відмінювання. Грецькі дублети іменників чоловічого та середнього роду II відміни. Словотворчі елементи. Прізвища у назвах лікарських засобів. Фармацевтична фразеологія.	2	–
8.	<b>Тема 7. Прикметники першої групи. Словотворення. Дієприкметник минулого часу пасивного стану</b> Прикметник. Граматичні категорії. Словникова форма. Узгоджене означення. Грецькі дублети прикметників I-II відмін. Словотворчі елементи. Дієприкметник минулого часу пасивного стану як прикметник I-II відмін у фармацевтичній термінології.	2	1
9.	Контрольна робота (практичні навички тем 6-7)	2	–
10.	<b>Тема 8. Третя відміна іменників</b> Загальна характеристика іменників третьої відміни. Типи відмінювання. Родові закінчення. Поняття про рівноскладові та нерівноскладові іменники. Визначення основи. Три типи відмінювання. Парадигми.	2	1
11.	<b>Іменники чоловічого роду третьої відміни. Словотворення</b> Граматичні ознаки іменників чоловічого роду третьої відміни. Винятки з правила про рід. Греко-латинські еквіваленти іменників чоловічого роду. Тема 8. III відміна іменників. Основа іменника. Іменники чоловічого роду III відміни. Винятки з правил про рід. Приголосний тип. Грецькі дублети іменників чоловічого роду III відміни. Словотворчі елементи. Назви лікарських засобів з іменником <b>liquor</b> .	2	–
12.	<b>Іменники жіночого роду третьої відміни. Словотворення</b> Іменники жіночого роду III відміни. Винятки з правил про рід. Мішаний тип. Грецькі дублети іменників жіночого роду III	2	–

	відміни. Словотворчі елементи. Особливості відмінювання іменників на -sis.		
13.	<b>Іменники середнього роду третьої відміни. Словотворення</b> Іменники середнього роду III відміни. Винятки з правил про рід. Голосний тип. Грецькі дублети іменників середнього роду III відміни. Словотворчі елементи. Особливості відмінювання іменника vas, vasis n та іменників грецького походження на -ma.	2	–
14.	<b>Тема 9. Прикметники другої групи. Словотворення. Дієприкметник теперішнього часу активного стану</b> Прикметники III відміни. Грецькі дублети і словотворчі елементи прикметників III відміни. Прикметники III відміни у ботанічній та фармацевтичній термінології. Дієприкметник теперішнього часу активного стану як прикметник III відміни з одним закінченням у фармацевтичній термінології.	2	1
15.	<b>Тема 10. Ступені порівняння прикметників</b> Ступені порівняння прикметників. Особливості утворення ступенів порівняння прикметників. Вживання ступенів порівняння прикметників у ботанічній номенклатурі.	2	–
16.	Контрольна робота (практичні навички тем 8-10)	2	–
17.	<b>Тема 11. Четверта відміна іменників. Словотворення</b> IV відміна іменників. Відмінювання. Словотворення. Грецькі дублети та словотворчі елементи. Фармацевтична фразеологія.	2	–
18.	<b>Тема 12. П'ята відміна іменників. Словотворення</b> V відміна іменників. Відмінювання. Словотворення. Грецькі дублети та словотворчі елементи. Вживання іменника "species" у фармацевтичній термінології.	2	–
<b>Розділ 3. Лексичне забезпечення теми "Рецептура"</b>			
19.	<b>Тема 13. Числівник. Словотворення. Прислівники та займенники у рецептурі.</b> Числівник. Латино-грецькі словотворчі елементи числівників у назвах препаратів. Прислівники та займенники, що вживаються в рецептурі.	2	–
20.	<b>Тема 14. Латинська хімічна номенклатура</b> Латинська хімічна номенклатура. Назви хімічних елементів, кислот, оксидів та основ. Назви солей, назви кислотних і вуглеводневих радикалів. Назви складних ефірів. Лікарські препарати та назви хімічних сполук у косметології.	2	–
21.	Контрольна робота (практичні навички тем 11-14)	2	–
22.	<b>Тема 15. Ботанічна номенклатура</b> Бінарність. Вживання ботанічних назв у фармакології. Назви рослин у номенклатурі лікарської сировини. Ботанічна номенклатура. Граматичні моделі ботанічних назв. Фармацевтичні назви рослин. Ботанічна номенклатура у косметології.	2	–
23.	<b>Тема 16. Номенклатура лікарських засобів</b> Фармацевтичні частотні відрізки в назвах препаратів, що вказують на хімічний склад препарату	2	–
24.	Фармацевтичні частотні відрізки терапевтичного, анатомічного, фізіологічного і фармакологічного характеру.	2	–
25.	<b>Тема 17. Латинська номенклатура лікарських форм</b> Оформлення рецептів на рідкі лікарські форми. Скорочення в рецептах.	2	1
26.	М'які лікарські форми. Оформлення рецептів на м'які лікарські форми. Скорочення в рецептах.	2	1



27.	Тверді лікарські форми. Оформлення рецептів на тверді лікарські форми. Скорочення в рецептах.	2	1
28.	Латинські назви гомеопатичних лікарських препаратів та виписування рецептів на них.	2	–
29.	<b>Тема 18. Фітотерапія у фармакології</b> Поняття про ароматерапію. Фітотерапевтичні препарати та фітозасоби.	2	–
30.	Контрольна робота (практичні навички тем 15-18)	2	–
<b>Розділ 4. Загальні відомості про клінічну термінологію. Структура клінічних термінів. Словотвір у медичній термінології: анатомічна, клінічна та фармацевтична (систематизація)</b>			
31.	<b>Тема 19. Клінічна термінологія. Найпоширеніші грецькі дублети та кінцеві терміноелементи. Найпоширеніші префікси та суфікси у клінічній термінології</b> Загальні відомості про клінічну термінологію. Структура клінічних термінів. Греко-латинські еквіваленти і кінцеві терміноелементи іменників I-V відмін та прикметників I-II груп у клінічній термінології. Утворення термінів-комполітів за заданими морфемами та терміноелементами. Утворення термінів назв хвороб запального, незапального та пухлинного характеру. Переклад латинською мовою деяких діагнозів основних розділів ветеринарної медицини: терапія, хірургія, гематологія та інші.	2	1
32.	<b>Тема 20. Словотвір у медичній термінології (систематизація). Роль латинських та грецьких префіксів прийменникового походження у творенні медичних термінів. Анатомічна термінологія в косметології</b> Словотвір. Латинські прийменники в ролі префіксів. Грецькі префікси прийменникового походження. Аналіз термінів-комполітів, записаних латинською та українською мовами.	2	–
<b>Усього годин</b>		64	12

### 3.4. Самостійна робота

№ з/п	Назви тем та їх короткий зміст	Кількість годин	
		ДФЗО	ЗФЗО
<b>Розділ 1. Фонетика</b>			
1.	<b>Тема 1. Вступ. Фонетика і графіка</b> Основи фармацевтичної термінології. Коротка історія латинської мови. Алфавіт. Вимова голосних та дифтонгів, приголосних і буквосполучень.	1	3
2.	<b>Тема 2. Наголос</b> Довгота та короткість складів. Довгі та короткі суфікси. Наголос.	1	2
<b>Розділ 2. Основи медичної термінології. Іменник. Відмінювання іменників п'яти відмін та прикметників I і II груп як основи анатомічних та фармацевтичних термінів. Вивчення латинського дієслова, в межах необхідних для теми "Рецептура" та формування мовної компетенції студента. Рецепт, граматична структура та правила виписування латинської частини.</b>			
3.	<b>Тема 3. Основи медичної термінології. Фармацевтична та анатомічна номенклатури. Іменник</b> Поняття «науковий термін». Головні підсистеми медичної термінології: анатомо-гістологічна, клінічна, фармацевтична,	1	5

	медико-технічна.. Граматичні категорії іменника, характеристика відмін, словникова форма іменників, визначення основи іменника, називний і родовий відмінок, їх роль у побудові термінів. Неузгоджене означення, способи перекладу. I відміна іменників. Неузгоджене означення. Найуживаніші прийменники у фармацевтичній термінології. Грецькі іменники I відміни. Грецькі дублети іменників I відміни. Словотворчі елементи. Найуживаніші грецькі префікси. Кінцеві терміноелементи I відміни. Фармацевтичні фразеологізми.		
4.	<b>Тема 4. Дієслово. Загальні відомості. Теперішній час активного і пасивного станів</b> Поняття про дієслово. Словникова форма. Дійсний, умовний та наказовий способи теперішнього часу активного і пасивного станів (3-я особа однини і множини). Найуживаніші дієслівні форми у фармацевтичній термінології. Словотворчі елементи дієслівного походження у назвах препаратів.	2	5
5.	<b>Тема 5. Рецепт, його граматична структура і моделі рецептурних прописів</b> Граматична структура рецепта та моделі рецептурних приписів. Граматична структура рецептурної фрази. Правила виписування рецептів. Додаткові написи в рецептах.	2	6
6.	<b>Тема 6. Друга відміна іменників. Чоловічий та середній роди. Словотворення</b> II відміна іменників. Іменники чоловічого та середнього роду. Винятки щодо роду. Відмінювання. Грецькі дублети іменників чоловічого та середнього роду II відміни. Словотворчі елементи. Прізвища у назвах лікарських засобів. Фармацевтична фразеологія.	1	5
7.	<b>Тема 7. Прикметники першої групи. Словотворення. Дієприкметник минулого часу пасивного стану</b> Прикметник. Граматичні категорії. Словникова форма. Узгоджене означення. Грецькі дублети прикметників I-II відмін. Словотворчі елементи. Дієприкметник минулого часу пасивного стану як прикметник I-II відмін у фармацевтичній термінології.	1	5
8.	<b>Тема 8. Третя відміна іменників</b> Загальна характеристика іменників третьої відміни. Типи відмінювання. Родові закінчення. Поняття про рівноскладові та нерівноскладові іменники. Визначення основи. Три типи відмінювання. Парадигми.	1	3
9.	<b>Іменники чоловічого роду третьої відміни. Словотворення</b> Граматичні ознаки іменників чоловічого роду третьої відміни. Винятки з правила про рід. Греко-латинські еквіваленти іменників чоловічого роду. Тема 8. III відміна іменників. Основа іменника. Іменники чоловічого роду III відміни. Винятки з правил про рід. Грецькі дублети іменників чоловічого роду III відміни. Словотворчі елементи. Назви лікарських засобів з іменником <b>liquor</b> .	1	3
10.	<b>Іменники жіночого роду третьої відміни. Словотворення</b> Іменники жіночого роду III відміни. Винятки з правил про рід. Грецькі дублети іменників жіночого роду III відміни. Словотворчі елементи. Особливості відмінювання іменників на -sis.	0,5	2

11.	<b>Іменники середнього роду третьої відміни. Словотворення</b> Іменники середнього роду III відміни. Винятки з правил про рід. Грецькі дублети іменників середнього роду III відміни. Словотворчі елементи. Особливості відмінювання іменника <i>vas, vasis n</i> та іменників грецького походження на <i>-ma</i> .	1	2
12.	<b>Тема 9. Прикметники другої групи. Словотворення. Дієприкметник теперішнього часу активного стану</b> Прикметники III відміни. Грецькі дублети і словотворчі елементи прикметників III відміни. Прикметники III відміни у ботанічній та фармацевтичній термінології. Дієприкметник теперішнього часу активного стану як прикметник III відміни з одним закінченням у фармацевтичній термінології.	1	7
13.	<b>Тема 10. Ступені порівняння прикметників</b> Ступені порівняння прикметників. Особливості утворення ступенів порівняння прикметників. Вживання ступенів порівняння прикметників у ботанічній номенклатурі.	1	3
14.	<b>Тема 11. Четверта відміна іменників. Словотворення</b> IV відміна іменників. Відмінювання. Словотворення. Грецькі дублети та словотворчі елементи. Фармацевтична фразеологія.	0,5	4
15.	<b>Тема 12. П'ята відміна іменників. Словотворення</b> V відміна іменників. Відмінювання. Словотворення. Грецькі дублети та словотворчі елементи. Вживання іменника "species" у фармацевтичній термінології.	1	4
<b>Розділ 3. Лексичне забезпечення теми "Рецептура"</b>			
16.	<b>Тема 13. Числівник. Словотворення. Прислівники та займенники у рецептурі.</b> Числівник. Латино-грецькі словотворчі елементи числівників у назвах препаратів. Прислівники та займенники, що вживаються в рецептурі.	1	5
17.	<b>Тема 14. Латинська хімічна номенклатура</b> Латинська хімічна номенклатура. Назви хімічних елементів, кислот, оксидів та основ. Назви солей, назви кислотних і вуглеводневих радикалів. Назви складних ефірів. Лікарські препарати та назви хімічних сполук у косметології.	2	6
18.	<b>Тема 15. Ботанічна номенклатура</b> Бінарність. Вживання ботанічних назв у фармакології. Назви рослин у номенклатурі лікарської сировини. Ботанічна номенклатура. Граматичні моделі ботанічних назв. Фармацевтичні назви рослин. Ботанічна номенклатура у косметології.	1	5
19.	<b>Тема 16. Номенклатура лікарських засобів</b> Номенклатура лікарських засобів. Назви сировини та продуктів первинної обробки. Назви водних, ефірних та спиртових витяжок з рослинної сировини. Назви лікарських рослин у ботанічній і фармацевтичній термінології. Наукові та тривіальні назви лікарських препаратів. Товарні назви препаратів. Світова синонімія. Виписування рецептів на лікарські засоби з тривіальними назвами. Назви вітамінів і полівітамінних комбінованих препаратів, назви ферментних і гормональних препаратів. Назви вакцин, сироваток і анатоксинів. Фармацевтичні частотні відрізки в назвах препаратів, що вказують на хімічний склад препарату	1	5

20.	Фармацевтичні частотні відрізки терапевтичного, анатомічного, фізіологічного і фармакологічного характеру.	1	2
21.	<b>Тема 17. Латинська номенклатура лікарських форм</b> Оформлення рецептів на рідкі лікарські форми. Скорочення в рецептах.	1	2
22.	М'які лікарські форми. Оформлення рецептів на м'які лікарські форми. Скорочення в рецептах.	1	2
23.	Тверді лікарські форми. Оформлення рецептів на тверді лікарські форми. Скорочення в рецептах.	1	2
24.	Латинські назви гомеопатичних лікарських препаратів та виписування рецептів на них.	1	1
25.	<b>Тема 18. Фітотерапія у фармакології</b> Поняття про ароматерапію. Фітотерапевтичні препарати та фітозасоби.	1	1
<b>Розділ 4. Загальні відомості про клінічну термінологію. Структура клінічних термінів. Словотвір у медичній термінології: анатомічна, клінічна та фармацевтична (систематизація)</b>			
26.	<b>Тема 19. Клінічна термінологія. Найпоширеніші грецькі дублети та кінцеві терміноелементи. Найпоширеніші префікси та суфікси у клінічній термінології</b> Загальні відомості про клінічну термінологію. Структура клінічних термінів. Греко-латинські еквіваленти і кінцеві терміноелементи іменників I-V відмін та прикметників I-II груп у клінічній термінології. Утворення термінів-комполітів за заданими морфемами та терміноелементами. Утворення термінів назв хвороб запального, незапального та пухлинного характеру. Переклад латинською мовою деяких діагнозів основних розділів ветеринарної медицини: терапія, хірургія, гематологія та інші.	2	8
27.	<b>Тема 20. Словотвір у медичній термінології (систематизація). Роль латинських та грецьких префіксів прийменникового походження у творенні медичних термінів. Анатомічна термінологія в косметології</b> Словотвір. Латинські прийменники в ролі префіксів. Грецькі префікси прийменникового походження. Аналіз термінів-комполітів, записаних латинською та українською мовами.	1	4
<b>Разом</b>		<b>30</b>	<b>102</b>
Підготовка до навчальних занять та контрольних заходів		26	6
<b>Усього годин</b>		<b>56</b>	<b>108</b>

#### 4. Індивідуальні завдання

Індивідуальне завдання виконується за бажанням здобувача вищої освіти з метою покращення балу поточного контролю. Тема: “Гносеологічний і культурологічний аспекти вивчення латинської мови”.

Індивідуальне завдання передбачає герменевтику тексту фахового спрямування, написання реферату, виконання графічних та ситуативних завдань.

\*Герменевтика тексту включає читання, переклад та лексико-морфологічний аналіз кожного слова як частини мови. Зокрема, слід назвати граматичні категорії:

а) іменника (словникова форма, відміна, відмінок, рід, число);

- б) дієслова (словникова форма, дієвідміна, час, спосіб, стан, особа, число);
- в) прикметника (словникова форма, група, відмінок, рід, число, функція у реченні);
- г) прийменника (керування відмінком).

#### **Тексти фахового спрямування:**

1. De tincturis. 2. Acidum ascorbinicum seu vitaminum C. 3. Acidum salicylicum. 4. Cortex Frangulae. 5. Capsella Bursa-pastoris. 6. Amygdalus. 7. Folia Salviae. 8. Atropa Belladonna. 9. Formae remediorum pro injectionibus. 10. Infusa et decocta. 11. Mentholum, Valocardinum, Corvalolum. 12. Streptomycinum.

#### **Орієнтовний перелік тем рефератів:**

1. Римський календар
2. Латинська мова та сучасність
3. Латинські написи на шоломах
4. Кухня та їжа римлян
5. Латинські написи на каплиці Боїмів у Львові
6. Історія виникнення книги
7. Освіта у римлян
8. Латинська мова «жива» чи «мертва»
9. Одяг римлян та прикраси
10. Бані-терми в культурі й побуті римлян.
11. Використання імен пантеону богів римської та грецької міфології в медичній термінології.
12. Роль латинської мови для України
13. Етимологія латинських назв рослин
14. Латинські фразеологізми із соматичним компонентом
15. Колона Сикстів – забута пам'ятка середньовічного Львова
16. Будинок календаря у Львові
17. Історія розвитку фармацевтичної термінології
18. Вплив давньогрецької медицини на формування фармацевтичної термінології у Стародавньому Римі
19. Генезис латинської фармацевтичної термінології та її розвиток у добу Середньовіччя та Відродження

### **5. Методи навчання**

Основними методами навчання є індуктивний, дедуктивний, свідомо-зіставний, імітаційний. За рівнем самостійної розумової діяльності використовуються методи: проблемний, частково-пошуковий, дослідницький. Системність, послідовність, доступність, практичність, диференціація навчального матеріалу є основними принципами навчання.

Словесні: джерелом знання є усне або друковане слово (розповідь, бесіда, інструктаж, самостійна робота з підручником). Практичні методи: Студенти одержують знання й уміння, виконуючи практичні дії (вправи, контрольні роботи, тестові завдання). Наочні методи: виконання наочних методів

забезпечується використанням наочних засобів навчання (підручник, дошка, таблиці).

## 6. Методи контролю

Рекомендується застосовувати такі засоби діагностики рівня знань, умінь та навичок студентів: **усне опитування** лексичного матеріалу, виконання практичних вправ з чітким аналізом основних положень граматики латинської мови, оцінка активності студента у процесі занять, внесених пропозицій, оригінальних рішень, уточнень і визначень, доповнень попередніх відповідей etc.; **комбіноване та письмове фронтальне опитування**, зокрема розв'язування ситуаційних завдань чи **фронтальний стандартизований контроль** за карточками, тестами протягом 5-10 хв. Зазначені методи можуть застосовуватися у всіх видах контролю, у даному випадку поточному та рубіжному. Необхідно пам'ятати, що лише комплексне їх застосування дає можливість регулярно та об'єктивно виявляти динаміку формування системи знань, умінь та навичок студентів.

## 7. Критерії оцінювання студентів денної форми здобуття освіти

Успішність студента денної та заочної форми здобуття освіти оцінюється шляхом проведення поточного та підсумкового (екзаменаційного) контролів.

**Максимальна кількість балів** за навчальну дисципліну “Латинська мова”, яку може отримати студент за всі види навчальної роботи, становить 100 балів.

### Таблиця розподілу балів (денна форма навчання)

Семестр	ПК	ЕК	СО
1	50	50	100

**50 (ПК)** – 50 максимальних балів з поточного контролю, які може отримати студент за семестр;

**50 (ЕК)** – 50 максимальних балів з підсумкового контролю, які може отримати студент за екзамен.

**Поточний контроль** здійснюється під час проведення кожного практичного заняття відповідно до конкретних цілей з кожної теми. При оцінюванні навчальної діяльності студентів надається перевага стандартизованим методам контролю: усне повідомлення на релевантну тематику, тестування, структуровані письмові роботи. Форми оцінювання поточної навчальної діяльності стандартизовані і включають контроль лексичних та граматичних навичок, у тому числі виконання тематичної самостійної роботи. Під час оцінювання засвоєння кожної теми за поточну навчальну діяльність студенту виставляються оцінки за 4-бальною («2», «3», «4», «5») шкалою з урахуванням затверджених критеріїв.

**Критерії оцінювання:**

«5» Грамотно читати і писати латинською мовою, проводити морфологічний аналіз латинської лексики в межах граматики дисципліни релевантної теми; свідомо користуватися науковою анатомо-гістологічною, клінічною та фармацевтичною термінологією.

«4» Розуміти граматичний матеріал та знати лексичний матеріал релевантної теми; перекладати з української мови латинською та з латинської українською медичні терміни.

«3» Перекладати зі словником елементарні фахові терміни, розуміючи граматичну структуру їх побудову.

«2» Розпізнавати та читати окремі вивчені слова, писати вивчені слова та словосполучення.

Вкінці семестру обчислюється середнє арифметичне значення (САЗ) усіх отриманих студентом оцінок з наступним переведенням його у бали за формулою:

$$\text{ПК} = \frac{50 \cdot \text{САЗ}}{100} = 10 \cdot \text{САЗ}$$

Бал поточного контролю може бути змінений за рахунок заохочувальних або штрафних балів: студентам, які не мають пропусків занять без поважних причин протягом семестру додається 2 бали; за участь в університетських студентських олімпіадах, наукових конференціях (додається 2 бали), на міжвузівському рівні ( додається 5 балів)

### **Підсумковий контроль (екзамен)**

Оцінка "відмінно" ставиться за виконану у повному обсязі письмову екзаменаційну роботу без лексичних та граматичних помилок (допускаються 2-3 описки), яка показує, що студент володіє лексичним мінімумом (1500 лексичних одиниць), засвоїв у необхідному обсязі граматику латинської мови і вміє застосовувати на практиці граматичні правила, володіє вмінням виписувати рецепти у повній і скороченій формі латинською мовою та перекладати рецепти з латинської на українську мову, аналізувати структуру назв лікарських препаратів та правильно писати ці назви латинською мовою, розуміється на перекладі адаптованих спеціальних текстів з латинської на українську мову.

Оцінка "добре" ставиться за виконану у повному обсязі письмову екзаменаційну роботу, у якій допущено не більше 4 граматичних або лексичних помилок та 2-3 описок і яка показує, що студент володіє переліченими вище знаннями та навичками на достатньо високому рівні.

Оцінка "задовільно" ставиться за виконану у повному обсязі письмову екзаменаційну роботу, у якій допущено не більше, ніж 7-8 лексичних або граматичних помилок та 3 описки.

Оцінка "незадовільно" ставиться:

1) за письмову екзаменаційну роботу, у якій допущено більше 8 граматичних або лексичних помилок і яка показує, що студент не засвоїв у

необхідному обсязі лексичний та граматичний матеріал і не володіє навичками правильного застосування на практиці спеціальної фармацевтичної термінології;

2) за письмову екзаменаційну роботу, у якій виконано менше, ніж 2/3 завдань.

### Критерії оцінювання студентів заочної форми здобуття освіти

Таблиця розподілу балів (заочна форма навчання).

Семестр	ПК	(КР+ЕК)	СО
1	30	70 (20+50)	100

30(ПК) – 30 максимальних балів з поточного контролю, які може отримати студент під час настановчої сесії та лабораторно-екзаменаційної сесії.

70 (КР+ЕК) – сума 20 максимальних балів за виконання контрольної роботи (КР) та 50 максимальних балів за складання екзамену (ЕК).

Результати поточного контролю оцінюються за чотирибальною («2», «3», «4», «5») шкалою.

Вкінці семестру обчислюється середнє арифметичне значення (САЗ) усіх отриманих студентом оцінок за формулою:  $ПК = 30 \cdot САЗ / 5 = 6 \cdot САЗ$  з наступним переведенням його у бали.

Переведення підсумкових рейтингових оцінок з навчальної дисципліни, виражених у балах за 100-бальною шкалою, у оцінки за національною шкалою та шкалою ECTS здійснюється відповідно до таблиці 1 і заноситься в додаток до диплому фахівця.

### Шкала оцінювання успішності студентів

Таблиця 1

За 100-бальною шкалою	За національною шкалою		За шкалою ECTS
	Екзамен	Залік	
90-100	Відмінно	Зараховано	A
82-89	Добре		B
74-81			C
64-73	Задовільно		D
60-63			E
35-59	Незадовільно (незараховано) з можливістю повторного складання		FX
0-34	Незадовільно (незараховано) з обов'язковим повторним вивченням дисципліни		F

### 8. Навчально-методичне забезпечення

1. О.Г. Пилипів, І.В. Карбовнік. *Lingua Latina ad pharmaciae studentes*. Навчальний посібник. Львів, 2019, 264 с.



2. І.В. Карбовнік. Контрольні роботи з навчальної дисципліни „Латинська мова (за професійним спрямуванням)” для студентів заочної форми навчання спеціальності: 226 “Фармація, промислова фармація”. Львів: ЛНУВМБ імені С. З. Гжицького, 2020. 73 с.

## **9. Рекомендована література**

### **Базова**

1. Світлична Є.І., Толлок І.О. Латинська мова. Підручник. Київ: Центр учбової літератури, 2011. 440 с.
2. Г.Б. Паласюк, В.В. Чолач. Латинська мова. Підручник. Тернопіль: Укрмедкнига, 2000. 241с.
3. Смольська Л.Ю., Синиця В.Г., Дз.Коваль-Гнатів та ін. Латинська мова та основи фармацевтичної термінології. Підручник. Київ: ВСВ “Медицина”, 2016. 352 с.
4. Зупанець І. А., Черних В. П., Купновицька І. Г. та ін.. Клінічна фармація: підручник. Національний фармацевтичний університет. Харків: НФаУ: Золоті сторінки, 2013. 910 с.
5. Чекман І. С., Горчакова Н. О., Мамчур В. Ф. та ін. Фармакологія: підручник. Вид. 3-тє, виправлене та доопрацьоване. Вінниця: Нова Книга, 2016. 783 с.
6. Гулько Р. Багатомовний словник лікарських рослин семи європейськими мовами. Латинсько-українсько-російсько-англійсько-німецько-французько-польський. Львів: Ліга-Прес, 2007. 611 с.
7. Тихонов А. И., Тихонова С. А., Ярных Т. Г., Соболева В. А. и др. Основы гомеопатической фармации: учеб. для студ. фармац. специальностей вузов. Харьков: Изд-во НФАУ “Золотые страницы”, 2002. 574 с.
8. Bugaj M., Bugaj W., Kierczak A. Lingua Latina pharmaceutica. Warszawa: Wydawnictwo Lekarskie PZWL, 2005. 512 s.
9. Květuše Kunešová. Latin for Pharmacists. Praha: Karolinum, 2010. 184 s.

### **Допоміжна**

1. Ілюстрований медичний словник Дорланда: у 2 т./Гол. ред. П. Джуль, Б. Зіменковський. – [укр. Пер. 29-го амер. вид.]. Львів: Вид. дім «НАУТІЛУС», 2003. Т.1, 2003. с. 1 – 1354; Т. 2, 2003. с. 1355 – 2688.
2. Правила виписування рецептів. Витяг із наказу МОЗ України № 360 від 19.07.2005. с. 22 – 32.
3. Арнаутов Г. Д. Медицинская терминология на пяти языках: Latinum. Русский. English. Français. Deutsch.]. София: Государственное издательство «Медицина и физкультура», 1979. 943 с.
4. Браун Д. В. Ароматерапия/ Пер. с англ. М.:ФАИР-ПРЕСС, 2007. 272 с.
5. Патриция Девис. Ароматерапия от А до Я. М.: ФАИР-ПРЕСС, 2004. 672 с

## **10. Інформаційні ресурси**

1. Є.І.Світлична, І.О. Толлок. Латинська мова. Підручник. Київ, 2011. Режим доступу:[https://shron1.chtyvo.org.ua/Svitlychna\\_Yevheniia/Latynska\\_mova.pdf?PHPSESSID=j666khtm8945hls3ideae4bgp6](https://shron1.chtyvo.org.ua/Svitlychna_Yevheniia/Latynska_mova.pdf?PHPSESSID=j666khtm8945hls3ideae4bgp6)

2. Латинський словник та граматичний довідник. Режим доступу: <http://www.nd.edu/~archives/latgramm.htm>; <http://humanum.arts.cuhk.edu.hk/Lexis/Latin>
3. Latinteach. Режим доступу: <http://www.latinteach.com/index.html>
4. Нариси римської історії. Режим доступу: <http://www.forumromanum.org>
5. Виховання і освіта в Античному світі. Режим доступу: [webhp.kspu.edu/joomla/presentation/lec\\_3.ppt](http://webhp.kspu.edu/joomla/presentation/lec_3.ppt)
6. Латинські крилаті вислови та сентенції. Режим доступу: <http://www.lingvotutor.ru/vse-krylatye-latinskie-sentencii-aforizmy-slova-i-vyrazheniya>; <http://www.latinpro.info/latinproverbs>.
7. Textkit. Грецькі та латинські форуми. Режим доступу: <http://www.textkit.com>

**Питання, які виносяться на екзамен з навчальної дисципліни  
«Латинська мова» для студентів I курсу, спеціальності «Фармація»**

1. Читання і вимова латинських голосних, дифтонгів, приголосних, сполучень приголосних, диграфів.
2. Знати правила наголосу.
3. Знати граматичні категорії дієслова. Вміти визначати основу та дієвідміну дієслів, утворювати та перекладати дієслівні форми 2-ої особи однини і множини наказового способу, вміти утворювати 3-ю особу однини та множини дієслів теперішнього часу умовного способу пасивного стану (*praesens conjunctivi passivi*), а також знати форми дієслова *fiō, fiēri*, які вживаються у рецептурі. Вміти виділяти словотворчі елементи дієслівного походження у назвах лікарських препаратів.
4. Знати граматичні категорії іменника, його словникову форму. Вміти визначати рід, основу та відміну іменників, відмінювати іменники I відміни, перекладати речення, терміни та номенклатурні назви з неузгодженим означенням. Знати грецькі дублети та словотворчі елементи іменників I відміни і вміти виділяти їх у назвах препаратів. Вміти написати словникову форму грецьких іменників I відміни. Знати керування прийменників. Фразеологічні фармацевтичні вирази.
5. Знати іменники II відміни, а саме: словникову форму іменників II відміни, винятки з правил про рід, вміти відмінювати іменники II відміни. Знати грецькі дублети і словотворчі елементи іменників II відміни і вміти виділяти їх у назвах лікарських засобів. Фразеологічні фармацевтичні вирази.
6. Знати структуру рецепта. Вміти грамотно писати рецепт. Знати правила виписування рецептів та додаткові написи у рецептах.
7. Знати граматичні категорії прикметника. Вміти розрізняти групи прикметників, узгоджувати прикметники з іменниками. Знати фармацевтичну лексику прикметників 1-ої групи. Знати грецькі дублети і словотворчі елементи прикметників I-II відмін і вміти виділяти їх у назвах лікарських засобів. Фармацевтичні фразеологічні вирази.
8. Знати дієприкметники минулого часу пасивного стану та вміти їх перекладати. Знати дієприкметникову лексику, що вживається у фармацевтичній термінології.
9. Знати іменники III відміни, словникову форму іменників III відміни; вміти визначати основу іменників; вміти відмінювати та узгоджувати іменники III відміни з прикметниками III відмін; знати грецькі дублети і словотворчі елементи іменників III відміни та вміти виділяти їх у назвах лікарських засобів; знати особливості відмінювання іменників III відміни.
10. Знати прикметники III відміни, словникову форму прикметників III відміни, вміти узгоджувати їх з іменниками. Вміти відмінювати прикметники III відміни у сполученні з іменниками III відміни. Знати грецькі дублети і словотворчі елементи прикметників III відміни, та вміти виділяти їх у назвах лікарських засобів.

11. Знати дієприкметник теперішнього часу активного стану, вміти узгоджувати та відмінювати з іменниками III відміни, а також їх вживання у фармацевтичній термінології.
12. Знати ступені порівняння прикметників, а також неправильні ступені порівняння прикметників. Вміти узгоджувати їх та відмінювати з іменниками III відміни. Знати особливості вживання ступенів порівняння прикметників у ботанічній номенклатурі.
13. Знати іменники IV відміни, вміти відмінювати та узгоджувати їх із прикметниками. Знати грецькі дублети і словотворчі елементи IV відміни та вміти виділяти їх у назвах лікарських засобів.
14. Знати іменники V відміни, вміти відмінювати і узгоджувати їх із прикметниками.
15. Знати числівник та вміти виділяти його словотворчі елементи у назвах препаратів.
16. Знати прислівники та займенники, що вживаються в рецептурі;
17. Знати назви хімічних елементів, назви найуживаніших кислот. Знати принципи утворення назв оксидів, основ, солей, складних ефірів. Вміти утворювати та перекладати назви хімічних сполук.
18. Вміти аналізувати структуру назв лікарських препаратів і вміти виділити в них словотворчі елемент; знати словотворчі елементи у назвах препаратів, що вказують на їх хімічний склад а також на терапевтичну та фармакологічну дію. Вміти виділяти їх у назвах препаратів.
19. Вміти оформляти рецепти на рідкі, м'які, тверді форми ліків та знати їх скорочення.
20. Клінічна термінологія, структура клінічних термінів; знати найуживаніші грецькі дублети та кінцеві терміноелементи у клінічній термінології; знати найуживаніші префікси у клінічній термінології і вміти розрізнати їх у термінах; знати найуживаніші суфікси у клінічній термінології і вміти розрізнати їх у термінах; вміти перекладати найуживаніші клінічні терміни.